

LETTEELSE I ÅRHUS

Efter en ihærdig indsats fra en række teaterledere, slipper Århus-teatre for udfordringsret.

GODT OK-RESULTAT

Mere i løn og bedre pensionsforhold er blandt de store forbedringer efter overenskomstforhandlingerne på statens område.

DE GAMLE SPILLER TEATER

En gruppe ældre skuespillere vil med humor og teater sætte fokus på diskrimination af ældre i samfundet.

AUGUST 2008 #06

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

HVOR SKA' VI HEN DU?

MINISTEREN PÅ VEJ MED NYT TEATERLOVUDVÅLG

KAMMEROPERA OG KASSEKREDIT

Hvad sker der, hvis jeg i en periode er uden job?

Det er en god idé at tage PFA med på råd, når du skifter job eller ikke arbejder i en periode. Indbetalingerne på din pensionsopsparing vil nemlig stoppe, og du kan risikere at miste dine forsikringsdækninger. Vi kan hjælpe dig med at tilpasse din pensionsordning, så den passer til din nuværende situation.

Ring til 70 12 50 00 - så dit liv og din fremtid er bedre sikret.

PFA
P E N S I O N

Bygger på forståelse

AUGUST 08:

NY TEATERLOV PÅ VEJ

Kulturminister Brian Mikkelsen nedsætter snart sit teaterlov-udvalg, og den selvbestaltede teaterlovkommission er lige barslet med sit udspil. **s. 4**

HØSTER SUCCESEN 100 %

De to sangere Inger Aarup og Thomas Späth har sagt farvel til a-kassens sikkerhedsnet og vovet sig ud i livet som selvstændige med virksomheden Kammeroperaen. **s. 10**

ÅRHUS-TEATRE VANDT KAMP

En ihærdig indsats fra teaterlederne var med til at forhindre politisk tiltag. **s. 14**

BEDRE LØN OG PENSION

Forårets overenskomstforhandlinger på statens område blev afsluttet med et godt resultat for DSF. Medlemmerne blev sikret mere i løn og bedre pensionsforhold. **2. sektion**

OLDE-TEATER MOD FORDOMME

En række ældre skuespillere vil med Bent Conradi i spidsen for Teatret Tidens Tand med humor og teater arbejde for at aflive fordomme om ældre. **s. 15**

EN ANDEN DANS

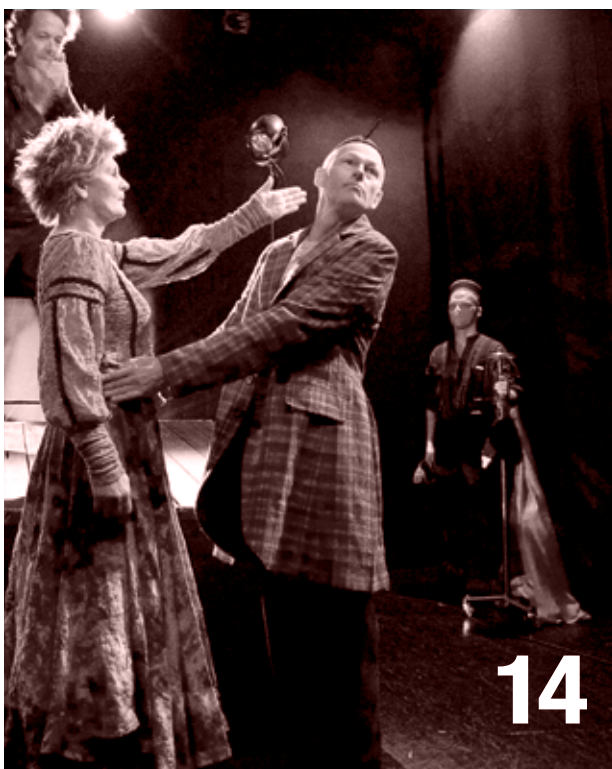
Det er rørende, at nogen har påtaget sig den opgave at grave noget så ikke-eksponeret som scenisk dans i Danmark frem, skriver Thomas Eisenhardt i sin anmeldelse af bogen 'En anden dans'. **s. 17**

INSPIRATION FRA METHODIKA

Anne-Lise Gabold har deltaget i festivalen Methodika, som hun betegner som et overflødhedshorn af input og inspiration. **s. 18**

10

14

18

KULTURMINISTER PÅ VEJ MOD NY TEATERLOV

KULTURMINISTER BRIAN MIKKELSEN NEDSÆTTER, FORMENTLIG ALLEREDE I SEPTEMBER, ET TEATERUDVALG, DER SKAL KOMME MED BUD PÅ, HVORDAN EN NY TEATERLOV KAN SKRUES SAMMEN. DET SKAL VÆRE EN MODERNE OG FLEKSIBEL TEATERLOV MED MINDRE CENTRALISERING, SIGER HAN PÅ FORHÅND TIL MAGASINET SCENELIV.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ Brian Mikkelsen vil have en ny teaterlov, og med et kommende regeringsudnævnt teaterudvalg forsøger han igen den øvelse, som flere gange tidligere er gået i vasken.

Ministeren ønsker ikke på forhånd at komme med sit personlige bud på en ny teaterlov, men siger, at han vil afvente udvalgets anbefalinger. Det vil tidligst resultere i et lovforslag på politikernes bord i Folketingssamlingen 2009/2010.

"Jeg har ikke nogen særlig politisk tilgang til det her, men jeg vil gerne sikre, at vi får den bedst mulige organisering af scenekunsten i Danmark. Vi har brug for en ny lov, der er moderne og fleksibel, hvor der er forskellige typer teatre, der er organiseret på forskellige måder," siger Brian Mikkelsen.

Ministeren har dog alligevel hen over foråret og sommeren luftet nogle ideer eller strøtanker i dagspressen. Sceneliv har stillet ham en række uddybende spørgsmål.

Hvilken rolle får udspillet fra den private selvbestaltede teaterkommission?

"Jeg vil inddrage deres anbefalinger i teaterudvalgsarbejdet. Jeg er helt enig med kommissionen i, at den struktur og de rammer, teaterloven sætter for scenekunsten, ikke er så gennemskuelig og fleksibel, som man kunne ønske sig. Det er imidlertid ikke nogen let sag at lave teaterreformer. Der har været gjort mange forsøg, men med undtagelse af den ændring af teaterloven, som blev foretaget i 2005 i tilknytning til kommunalreformen, er det mange år siden, der har været lavet de store ændringer på området."

Københavns Teater har jo efterlyst ro omkring opbygningen af institutionen og teatrene, som kun har eksisteret i et år. Får de det?

Nu kommer det her arbejde jo til at tage et stykke tid – i hvert fald et år, og der vil først blive besluttet noget i Folketingssamlingen 2009/2010, måske endda først i 210/2011. Og det ligger jo allerede i kortene, at vi skal evaluere Københavns Teater om et stykke tid – når det har kørt i to år.

Vores ambition er at gøre det her arbejde grundigt, og vi vil selvfølgelig lytte til, hvad de siger i Københavns Teater.

Du har luftet ideen om i København at lave en model, der ligner Stockholms Stadsteater, som en slagkraftig konkurrent til Kgl. Teater. Hvorfor det?

Jeg vil ikke komme med en masse udmeldinger på forhånd.

Først og fremmest skal udvalget sætte sig ned efter sommerferien og i fred og ro begynde deres arbejde. Og jeg har faktisk tænkt mig at implementere de ting, de foreslår, hvis ellers de er politisk brugbare.

Men jeg vil da godt sige, at der er meget publikum og talent til stede i København, og det vil være spændende med forskellige kvalitetsteatre, der kan konkurrere og udfordre hinanden. I forvejen er der jo scener under Københavns Teater, der spiller fuldt op med Det Kongelige Teater.

Du har flere gange meldt klart ud, at du mener, at Kunstrådet skal have større indflydelse på, hvilke af de små storbyteatre, der modtager støtte. Hvorfor?

I dag er det jo politikerne i f.eks. Københavns Kommune, der bestemmer, hvilke teatre, der skal modtage støtte. Det betyder, at Kulturministeriet bare sender en pose penge til Københavns Kommune. Det er en uskik, og jeg vil hellere have en faglig bedømmelse ind over

Men kan Kunstrådet bestemme over kommunernes penge?

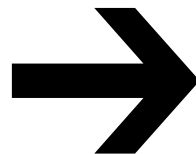
Nej, det kan de selvfølgelig ikke. Og derfor vil vi også gå i dialog og samtale med kommunerne. Men på sigt vil Kulturministeriets penge til de små storbyteatre blive flyttet over i Kunstrådet.

I teatermiljøet er der en udbredt frygt for, at en ny teaterlov vil give mere centralisering. Vil den det?

Hvis det står til mig, så bliver der mindre centralisering. Det er jo ude i miljøet, at ressourcerne findes. Og dansk teater står overfor den største udfordring nogensinde i et samfund, hvor tilbudene om kunst og underholdning er større end nogensinde før. Der har aldrig været så meget konkurrence som nu, og her skal man udnytte alle de mange talenter, som vi har – også ude i de alleryderste led. Nej, jeg tror, at vi får mindre centralisme.

Kan en ny teaterlov resultere i flere penge til området?

I udgangspunktet nej. Vi har aldrig før brugt så mange penge på teater, som vi gør i dag. Men hvis der pludselig dukker et eller andet op, som er så vigtigt, at vi virkelig bare vil det, så må vi jo se på det. Men som udgangspunkt er der ikke flere penge. ■

Tidligst i folketingssamlingen 2009/2010 vil en ny teaterlov kunne vedtages, siger kulturminister Brian Mikkelsen.

KØBENHAVNS TEATER:

GIV OS TID

FLERE TEATERCHEFER OPFORDRER MINISTEREN TIL AT GIVE KØBENHAVNS TEATER TID OG RO TIL AT FÅ TEATERKONSTRUKTIONEN TIL AT FUNGERE.

■ Efter blot én enkelt sæson med Københavns Teater, kan de fem teatre se frem til endnu engang at blive endevendt i kulturministerens kommende teaterudvalg.

"Det er meget tidligt, hvis Københavns Teater skal evalueres efter blot én sæson. Det kan være svært at være teaterchef under de betingelser. Det har hele tiden været aftalt, at der skal være en evaluering efter to år, og det synes jeg er helt fair," siger Jon Stephensen, teaterchef på Gasværket.

Henrik Hartmann fra Betty Nansen Teatret betegner det som "direkte åndssvagt" at bringe nogle teatre i spil, som er i en fase, hvor de skal udvikles.

"Man kan jo ikke først piske folk i én retning, og når de så er halvt ude ad den vej, bede dem om at vende om og gå en helt anden vej. Og hvis ministeren virkelig vil have alting i spil, så bør det også reelt være alting – det omfatter også Det Kongelige Teater."

"Efter en fuldstændig kaotisk start udvikler samarbejdet i Københavns Teater sig nu i den rigtige retning. Både Københavns Teater og de enkelte teatre er besat med mennesker, der føler et enormt ansvar over for deres opgave. Lad os nu få lidt ro. Vi evaluerer hele tiden tingene og begynder selv stille og roligt at justere. Og se så, om ikke der efter nogen tid kommer det bedste teater i Norden ud af det," siger Henrik Hartmann.

Også Waage Sandø fra Folketeatret.dk mener, at det er for tidligt at evaluere den københavnske teaterkonstruktion.

"Der er kun ét direktørpar, som har været på deres teater i mange år, ellers er alle nye på deres teatre. Københavns Teater er også helt nyt, med en ny bestyrelse og et nyt embedsværk. Alting er nyt og det er man nødt til at give lidt tid. Det tror jeg da også på, at det ender med," siger han.

STRØTANKER OG GÆTTERIER

En række strøtanker fra kulturministeren og gætterier fra teaterjournalister har været luftet i dagspressen i forbindelse med en kommende teaterlov. Et af gættene går på, at man vil omdanne Folketeatret.dk til en landsdelsscene med turneforpligtelser – noget som ikke ligger Waage Sandø fjernet.

"Vi er jo i forvejen kun med i en del af samarbejdet i Københavns Teater, og i teaterlovssammenhæng er teatret i øjeblikket placeret flere forskellige steder. Det ville være fint at få et selvstændigt afsnit i teaterloven om Folketeatret.dk."

"Det kunne være rimeligt at give teatret status som en form

for landsdelsscene. Vi er hvad størrelse, publikum og økonomi angår på størrelse med Århus Teater, og med 80.000 publikummer i København og 150.000 på turnevirksomheden, er vi klart landets største skuespilteater" siger han.

En af kulturministerens tanker er, om man i København kan skabe noget, der ligner Stockholms Stadsteater. En ide, som Jon Stephensen på Gasværket kan se både muligheder og risiko i.

"Jeg forstår godt ministerens tanker. Gasværket, Nørrebro og Betty Nansen er spredte selvstændige teaterhuse. Men vi kunne jo i princippet godt tilsammen udgøre et stadsteater – en række teatre med hver sin profil men med én overordnet kunstnerisk chef."

"Faldgruben er, at der hviler et kæmpe ansvar på det ene menneske, der er sat til at lede det her. Kan en person rumme så mange genrer? Mon ikke tre direktører, der hver især er dedikeret til et område, er stærkere til at opbygge noget, der er interessant," siger Jon Stephensen.

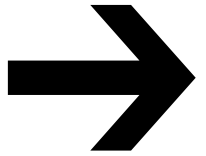
CENTRALISERING?

"Et stadsteater vil klart være en centralisering af det københavnske teaterliv. Jeg vil meget nødig afvise ideen på forhånd, jeg synes bare, at det er lidt for tidligt at tage fat på overvejelserne, lyder det fra Gasværkets direktør.

På Betty Nansen Teatret er Henrik Hartmann meget skeptisk ved tanken om at centralisere Københavns Teater endnu mere.

"Jeg har selv været fortalere for at skabe en slagkraftig konstruktion omkring teatrene i Storkøbenhavn, som kan kæmpe for os på lige fod med Det Kgl. Teater. Den har så fungeret i et år nu, og vi skal da begynde at se på, hvordan det går og skrue lidt på håndtagene – sådan gør man jo i enhver professionel virksomhed. Men vi må ikke glemme, at det stærke ved os er, at vi har alting ude på hvert enkelt teater, og derfor kan der ikke ske nogen ansvars- eller ledelsesforflygtigelse her."

"Hvorfor skulle man lave endnu en centralistisk organisation, der ligner Det Kgl. Teater, for hvor godt er det lige, at det går derinde? For at få folk til at yde det ypperste og pukle, må du give dem selvbestemmelse, så det ikke bliver som i det gamle Sovjet, hvor malerne kun måtte male med bestemte farver," siger Henrik Hartmann, der dog også er imod den selvbestaldte teaterlovkommissions forslag om helt at nedlægge Københavns Teater. ■

DANSK SKUESPILLERFORBUND

FLERE PRODUCERENDE SCENER

Dansk Skuespillerforbund ser positivt på, at der endelig fra regeringens side bliver taget fat på arbejdet med en ny teaterlov.

"Der er en række områder, som vi trænger til at få kigget på, og lovgivningen i dag er præget af knopskydning og lappeløsninger," siger formand Henrik Petersen, der tager for givet, at Brian Mikkelsens teaterlovudvalg bliver præget af personer med forstand på og engagement i teater.

Henrik Petersen peger på egnsteaterstøtten og støtten til de små storbyteatre som to problemstillinger, som det er helt presserende, at det nye udvalg kommer med løsninger på. Samtidig opfordrer han til, at udvalget afsætter flere frie midler til teaterprojekter.

I København håber han på, at en ny teaterlov resulterer i flere producerende scener – eller i det mindste lige så mange som nu.

"Vi kan ikke acceptere flere teaterlukninger og færre producerende scener. Ikke bare fordi det betyder færre arbejdspladser for vores medlemmer, men også fordi det vil betyde en yderligere beskæring af mangfoldigheden – oven i de senere års teaterlukninger." siger Henrik Petersen, der bider mærke i, at kulturministeren peger på, at der skal være mindre centralisering på teaterområdet.

"Det er da en positiv udmelding. Men jeg har det nok sådan, at jeg vil se det, før jeg tror det. Indtil videre har regeringens politik i høj grad været præget af en centralisering af teatermiljøet. Men bedre sent end aldrig," siger han og understreger, at Brian Mikkelsens udvalg jo kan lade sig inspirere af nogle af de forslag til decentralisering, som netop er kommet fra Den Selvbestående Teaterlovkommission. ■

DANSKE TEATRES FÆLLESORGANISATION

VI SKAL HAVE SIKRET BEVILLINGERNE

"Jeg hilser initiativet velkommen. At "alt er i spil" kan betyde en ny og spændende udvikling for hele teaterområdet. Det er også velgørende, at aktører fra hele teaterområdet tages med på råd fra begyndelsen."

Sådan lyder det fra Kasper Wilton, der er formand for Danske Teatres Fællesorganisation.

Ifølge ham er det mest nødvendige en sikring af bevillingerne og gerne en øgning af samme. "Dansk teater er utroligt godt i øjeblikket. Talenter vælder frem som måske aldrig før, publikum strømmer til. Det er årtiers arbejde der nu bærer frugt. Se bare på egnsteaterområdet. Succes'en skal ikke smides ud med badevandet," siger han og fortsætter:

"Det københavnske teaterudbud må gerne blive ét teater større. Med den vækststrategi der ligger for hele hovedstadsregionen, er det naturligt, at også teaterudbuddet følger med. Hvor er f.eks. det morskabsteater der altid har været der og altid spillet for fulde huse?"

"En samtænkning af teaterloven og de statslige kunstneriske uddannelser (på teaterområdet forstås) vil være en god idé. Jeg oplever ind i mellem systemerne som rigide og uden egentlig overordnet koordination," siger Kasper Wilton. ■

FORENINGEN AF SMÅ TEATRE

DE SMÅ SKAL SIKRES OVERLEVELSE

"Teaterloven skal revideres!" sådan lyder meldingen fra Kulturministeriet. Sidst det skete (det var da den nuværende kulturminister lige var tiltrådt) - da var det med tilføjesen: 'Og alt skal i spill'. Men sådan blev det ikke. Det Kongelige Teater blev holdt udenfor revisionen, og resultatet blev derefter. I dag er der ingen der kan få øje på det. Det svarer nemlig til at påstå, at man vil foretage en gennemgående renovering af sit hus - og så rydde op i udhuset."

Sådan siger formanden for Foreningen af Små Teatre, Mogens Holm forud for nedsættelsen af regeringens kommende teaterudvalg.

"Det Kongelige Teaters økonomi udgør 2/3 af de offentlige teaterbevillinger, nemlig tæt ved 700.000.000 kroner. Cirka to hundrede gange mere end bevillingerne til et gennemsnitligt egnsteater eller storbyteater," siger Mogens Holm.

Han mener, at en af de vigtige opgaver for et kommende teaterudvalg derfor bliver at se på, hvordan de små og mellemstore teatre kan overleve i det samme marked som Det Kongelige Teater.

"Et marked hvor kostumer, rekvisitter, annoncer og plakater koster det samme uanset teatrets størrelse. Hvor prisen på manuskripter og størrelsen af skuespillernes pensionssats vokser støt og ensartet. Og hvor huslejen, el-afgiften, barselsfondsbidraget og momsen allerede er forfalden," siger han.

"Det skal ikke ske blot af hensyn til de små og mellemstore teatre, men af hensyn til teaterbranchen som helhed. Fordi Det Kongelige Teater vil være som en hval på land, hvis det ikke har et hav at svømme i - hvis ikke det er omgivet af den kunstneriske kraft og mangfoldighed, som de små og decentrale teatre står for." ■

KOMMISSION HÅBER PÅ INDFLYDELSE

Den Selvbestaltede Teaterlovkommission kom i midten af august – efter godt et halvt års arbejde – med sit bud på, hvad der skal ske i en ny teaterlov.

Kommissionen, der i høj grad har haft helheden for øje, tegner i sin betænkning et billede af dansk teaterliv i en række sammenhænge og er alene af den grund værd at læse. Der argumenteres desuden for en række ændringer, som udvalget mener trækker i retning af en decentralisering af teaterlivet og en forenkling af støttesystemet.

BLANDT DE MANGE FORSLAG ER:

- Egnsteaterordningen og de små storbyteatre slås sammen til en samlet støttestruktur. Kommuner med nye teaterinitiativer sikres 50 procent refusion i de første otte år.
- Københavns Teater nedlægges som samlet organisation. De enkelte teatres bestyrelser overtager ansvaret for ansættelser og afskedigelser af ledelser. De enkelte teatre støttes af Scenekunstudvalget.
- Fusionen folketeatret.dk ophører og erstattes af et løbende samarbejde mellem to selvstændige teatervirksomheder med hver sin ledelse.
- Bevillingsansvaret for det turnerende voksenteater – p.t. folketeatret.dk, Den Jyske Opera og Peter Schaufuss Balletten – varetages fremover af Scenekunstudvalget.
- Den nuværende statslige regulering af billetstøtteordningen afskaffes. De nuværende bevillinger tilfalder teatrene ud fra hidtidigt forbrug. Teatrene har herefter frie rammer til at iværksætte publikumsfremmende aktiviteter på markedsvilkår.
- Der afsættes over en fireårs-periode en stigende budgetramme med henblik på at sikre den fornødne innovation på teaterområdet.

- Scenekunstudvalget styrkes, både gennem større ansvarsområde og gennem flere medlemmer.
- Bevillingsstrategien for tipsmidlerne ændres, således at midlerne indgår i finansloven og nuværende puljer overføres til Scenekunstudvalget.
- Anvendelse af almindelige moderne ledelsesredskaber som evalueringer og lederudvikling skal i udstrakt grad anvendes og systematiseres.
- Teaterloven skal afspejle det øgede internationale samvirke mellem kunstnere på alle niveauer.

KOMMISSIONENS MEDLEMMER:

Tom Ahlberg, forlagsdirektør, tidligere kulturborgmester
 Nina Crone, filmproducent
 Charlotte Fich, skuespiller
 Litten Hansen, direktør CopyDan, tidligere formand for Dansk Skuespillerforbund og tidligere skuespilchef på Det Kongelige Teater
 Bjørn Lense-Møller, formand, tidligere chef for TV-Teatret og Radioteatret, tidligere formand for Teaterrådet
 Søren Møller, formand for Statens Kunstfonds repræsentantskab, tidligere kulturrådmand
 Henriette Fenger Ellekrog, Koncern HR direktør i SAS

Copenhagen Business School har fulgt projektet som et forskningsprojekt og leveret sekretariatsbistand til kommissionen.

Hele betænkningen fra kommissionen kan læses på www.teaterlov.dk

“ Vi håber, at vi har lavet noget, som kan få indflydelse og kan føre teaterlivet i den retning, som vi gerne ser. Men vi er da også bevidste om, at vi lever i en verden, hvor det kan være, at Brian Mikkelsen tænker, når det var da meget sjovt at læse, og så ender det i papirkurven. ”

Bjørn Lense-Møller, formand for kommissionen på pressemødet

ÅBEN AUDITION FOR ALLE MEDLEMMER AF DSF

I Musicaludvalget tror vi, at der blandt vores medlemmer befinder sig en del, som måske af den ene eller anden grund normalt ikke går til auditions, men som alligevel har en reel mulighed for – via en sådan – at få job på en musikforestilling. Vi tror også, at DSF har Danmarks bedste udbud af medvirkende til netop den slags produktioner. Derfor vil vi gerne – som formidler – være med til at præsentere jer for nogle af branchens topfolk.

Folketeatret.dk har stillet Hippodromen til vores rådighed, så Musicaludvalget vil derfor gerne invitere til audition

onsdag d. 8. oktober 2008, kl. 11.00 – 16.00.

Som paneldeltagere har vi bl.a. inviteret **Kaspar Rostrup, Waage Sandø, Niels Bo Valbro, Kim Sørensen, Jon Stephensen, Kasper Wilton, Geir Sweaass, Lisa Kent, Tim Zimmermann, Kasper Winge Leisner, Peter Langdal m.fl.**, som alle jævnligt ansætter folk til – eller er involveret i – musicals og musikforestillinger.

Som deltager har du ca. 5 minutter til din rådighed. Dette inkluderer præsentation af dig selv samt din sang.

Pianist Martin Konge vil være til stede for at akkompagnere dig til din audition, men du er naturligvis også velkommen til at medbringe din egen pianist

Deltagergebyr: 50,- kr., som betales kontant på dagen.

Tilmelding sker efter "først-til-mølle"-princippet og senest d. 10 september, på mail ha@skuespillerforbundet.dk eller pr. post til Dansk Skuespillerforbund, Sankt Knuds Vej 26, 1903 Frederiksberg C, Att. Hanne Arlund

Ved tilmelding skal du give følgende oplysninger:

Medlemsnummer / Navn / Adresse / Telefonnummer / E-mail / Hvilken sang du vil synge

OBS! Det er et krav, at du er godkendt og registreret som fuldgældigt medlem af DSF, inden du tilmelder dig audition.

Alle tilmeldte vil efter fristens udløb (d. 10. september) hurtigst muligt få besked om tidspunktet for deres audition, hvorefter der skal indsendes et nærmere oplyst antal kopier af ens CV'er til forbundet pr. brevpost. (ikke mail) til brug for paneldeltagerne. Har du i øvrigt spørgsmål vedr. denne audition, er du velkommen til at kontakte Hanne Arlund på tlf. 33 24 22 00.

På selve dagen vil der naturligvis være medlemmer fra Musicaludvalget til stede og forhåbentlig skabe en god stemning for de fremmødte.

Bliver dette en succes – hvad vi naturligvis forventer – afholder vi gerne en ny audition til næste år. Vi glæder os til at se dig.

Venlig hilsen

Musicaludvalget

Kammeroperaens optræden i det tidligere statsfængsels gamle celle i Horsens. Foto: Morten Pape/Horsens Folkeblad

NU KAN A-KASSEN IKKE REDDE OS

INGER AARUP OG THOMAS SPÄTH HAR VOVET SIG UD I TILVÆRELSEN SOM SELVSTÆNDIGE MED INTERESSENTSKABET KAMMEROPERAEN. DEN ØKONOMISKE USIKKERHED OG DEN LANGSIGTEDE FORRETNINGSPLANLÆGNING HAR VÆRET DE STØRSTE UDFORDRINGER FOR DE TO SANGERE, DER OPFØRER TIL, AT MAN PÅ KONSERVATORIET LÆRER MERE OM AT DRIVE FORRETNING.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk Foto: KammerOperaen

Lige i disse dage står Inger Aarup og Thomas Späth sammen med kollegerne Christian Damsgaard og Jakob Zethner på scenen i Helsingør Teater i Den Gamle By i Århus, hvor de opfører operaen Don Pasquale. Men ellers sætter den nyetablerede KammerOperaen scene næsten hvor som helst, hvor der er bud efter en operaoplevelse. Det kan være i en baggård til Århus Festuge, til Opera Cafe på Hotel Munkebjerg eller til fyraftensmøde i en virksomhed.

"Vi har ønsket at lave en meget organisk operavirksomhed, som først og fremmest skal rejse ud og præsentere danskere i alle egne af landet for opera. Og det skal ske med paraderne nede. Vores mål er at bringe opera til de børn og voksne, der ellers ikke – når de er i Århus eller København – kunne drømme om at gå ind og se det", siger Inger Aarup og Thomas Späth supplerer:

"Vi vil meget gerne indgå i forskellige samarbejder med virksomheder eller kulturinstitutioner, hvor konceptet opstår i et samarbejde med dem. Vi har lavet flere ting, hvor lokaliteten har været bestemmende for, hvordan musikken og forestillingen blev."

ØKONOMIEN FORPLIGTER

De to sangere har kendt hinanden i mange år, og tidligere var de begge meget aktive i Århus Kammeropera, som havde til formål at arrangere forestillinger med de studerende fra Det Jyske Musikkonservatorium som medvirkende.

Den 1. januar 2008 blev de så forretningskolleger. De lavede en forretningsplan, gik i banken, fik en kassekredit og etablerede interessentskabet KammerOperaen. Virksomheden bygger videre på Århus Kammeroperas erfaringer og aktiviteter – men

nu er det blevet en rigtig forretning, understreger de to direktører.

"Det er ikke et uddannelsesprojekt længere. Det er en forretning, hvor man giver og kræver på professionelle vilkår. Vi hyrer de bedste sangere til opgaven, de får en kontrakt og en ordentlig betaling, så de ikke behøver arbejde ved siden af," siger Inger Aarup.

Inden turen gik til banken blev der for begge sangers vedkommende talt grundigt med baglandet derhjemme. Begge har børn, og at kaste privatøkonomien ind i en forretning krævede overvejelser.

"Nu er vi et interessentskab, så hvis det går galt, så kommer a-kassen ikke lige og redder os. Og at satse sin privatøkonomi er da lidt "uhhaa". For mig var det afgørende argument, at jeg her fik chancen for at skabe mig de arbejdsbetingelser, jeg ønsker mig. Jeg har familie, og det betyder noget for mine valg. Men jeg vil ikke den dag, jeg bliver gammel og grå, tænke tilbage på mit arbejdsliv og være skuffet over, at jeg ikke gjorde noget for at blive 100 procent aktiv sanger. Og det skal være nu, for det er for sent om 20 år," siger Thomas og suppleres af Inger:

"Vi vil gerne bestemme selv, og det har vi jo rig mulighed for nu. Vi kan bruge os selv og vores uddannelse 100 procent. Det er kun os selv, der sætter begrænsninger. Vi regner med at få et arbejdsår, hvor vi laver et par nye produktioner, har perioder, hvor vi samarbejder med erhvervslivet om kulturprojekter, synger ved forskellige private arrangementer og formentlig stadig underviser lidt. På den måde håber vi at få en fuld årskalender som sangere."

"De successer, vi høste nu, dem høster vi 100 procent," siger Thomas Späth og Inger Aarup om livet med egen virksomhed.

DEN FØRSTE MÅNEDSLØN

Det har været en udfordring pludselig at være virksomhedsejer og arbejdsgiver, fortæller Thomas Späth.

"Det sværeste har været at skulle tænke på det som en virksomhed. Vi kan stadig nogle gange forfalde til at tænke fra projekt til projekt i stedet for at tænke langstrakt og strategisk. Vi har skullet finde en anden måde at tænke om os selv på. Nu er vi ansat som ledere af Kammeroperaen, og vi er ikke længere bare sangere. Så synes jeg også, at det har været svært at vænne sig til at gå til en masse møder, hvor vi skal sælge os selv, og bagefter gå derfra og ikke rigtig vide, hvad der sker."

"Tid er jo penge for os nu. Tiden og økonomien tikker hele tiden derudad. Og den økonomiske usikkerhed har været noget af det hårdeste. Andre virksomheder regner med underskud de første to år. Men vi satser på, at om et år, så kører det, for det er vi simpelthen nødt til," siger Inger Aarup og tilføjer, at juni var den første måned, hvor de to fik udbetalt løn fra KammerOperaen.

LÆR OS MERE FORRETNING!

Før Thomas og Inger etablerede interessentskabet tog de et kursus i udvikling af kreative forretninger. Her blev de tvunget til at tænke store tanker og visioner for deres virksomhed og lave en konkret forretningsplan. Men de kunne godt tænke sig at have haft lidt mere forretningsmæssig viden i bagagen fra konservatoriet.

"Det er selvfølgelig ikke alle, der tør – eller kan – satse 100.000 kr. af egen lomme, hver gang der skal sættes en forestilling op. Men det kunne hjælpe mange unge sangere at vide lidt mere om, hvordan man starter noget op for sig selv. Kun relativt få kommer direkte ud i faste job. For mange er det jo et must, at de selv skal stampe noget op af jorden. Men når man ikke lærer noget om hvordan, så er man jo fuldstændig lost," siger Inger.

Thomas er enig i, at man godt kunne gøre sangeruddannelsen mere markedsorienteret.

"Der bliver ikke gjort meget for at gøre folk klar til den dag, de er færdige. Og det bliver måske endnu vigtigere i fremtiden, hvor jeg tror, at de lange faste ansættelser vil blive færre og færre.

Sådan er det i hvert fald mange steder i udlandet."

Dyrk netværket, drop snobberiet og vær ikke bange for at bede om hjælp eller byde dig til. Og ikke mindst: tro på, at du har noget at bidrage med. Sådan lyder nogle af rådene fra Inger og Thomas til andre yngre kunstnere, der vil skabe deres egen virksomhed. Thomas siger:

"Find nogle mennesker, du har lyst til at arbejde sammen med. Og når du oplever noget frugtbart og succesfuldt, så hold fast i de mennesker og spørg dem: Skal vi ikke lave noget mere sammen. Dyrk så mange musikalske netværk som muligt."

SUCCESEN ER 100 PROCENT VORES

KammerOperaen regner med at skulle hyre mellem to og syv sangere til hver forestilling eller engagement.

"Vi er nødt til at tænke økonomisk, og vores klart største udgift er lønninger. Det giver selvfølgelig nogle begrænsninger i forhold til, hvilke operaer vi kan gå i krig med. Men vores tanke er jo heller ikke, at man skal se KammerOperaen som en konkurrent til Den Jyske eller Operaen på Holmen. Vi kan noget andet – vi har jo ikke de store rum og det store brus – men vi har nærhed, kvalitet og direkte formidling. Derfor vælger vi heller ikke sangere alene ud fra sangteknik – de skal

også kunne kommunikere og være i kontakt med publikum," siger Thomas Späth.

2008 har indtil videre været et arbejdsår med langt langt over 37 timer for de to jyske sangere. Men det opvejes tydeligt at glæden ved det selvskabte arbejdsliv.

"Det fede er, at vi hele tiden kan sætte vores eget fingeraftryk på det, vi laver. Vi synes, at vi har lavet noget helt unikt uden at gå på kompromis. Skaberglæden er klart noget af det helt store i det her," siger Thomas og Inger falder ind:

"Vi kender hele processen fra at sætte plakater op, sidde og arbejde til langt ud på natten med søvn i øjnene, stå på scenen og læse de gode anmeldelser næste dag. De succeser, vi høster nu, dem høster vi 100 procent." ■

KAMMEROPERAEN

Etableret som interessentskab 1. januar 2008 af 36-årige Thomas Späth og 34-årige Inger Aarup. Premiere på Don Pasquale den 31. maj 2008 på Horsens Ny Teater. Forestillingen har siden spillet på Nicolai Scene i Kolding og i øjeblikket på Helsingør Teater i Den Gamle By i Århus.

Blandt de øvrige 'varer', Kammeroperaen har på hylderne er:

Opera Cafe, Opera Event, Opera-to-go, Koncertforedrag, Opera Bambini, Musik og innovation, Voice Coaching

Læs mere på www.kammeroperaen.dk

ÅRHUS-TEATRE SLIPPER FOR UDFORDRINGSRET

DE SMÅ STORBYTEATRE I ÅRHUS KUNNE I MIDTEN AF AUGUST ÅNDE LETTET OP EFTER EN LANG OG NERVEPIRRENDE KAMP IMOD EN POLITISK BESLUTNING OM AT INDFØRE UDFORDRINGSRET FOR TEATRENE. BL.A. PÅ GRUND AF TEATRENES IHÆRDIGE INDSATS HAR BYRÅDET PILLET INITIATIVET AF BORDET OG I STEDET FORESLÅET EN NY SCENE TIL BYENS TEATER-GRÆSRØDDER.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

Det var to trætte og bekymrede teaterchefer fra henholdsvis Svalegangen og Gruppe 38, som Sceneliv før sommerferien satte stævne på en cafe i Århus for at tale om den udfordringsret, som byens politikere havde besluttet at indføre på teaterområdet.

"Det er et langt og sejt træk at forsøge at afværge det. Beslutningen er en del af et budgetforlig, og så skal alle partier være enige om at ændre på det", sagde Niels Andersen fra Svalegangen før sommeren om Århus-teatrenes kamp mod en politisk beslutning, der blev truffet i en sen nattetime.

Allerede i budgetforliget for 2007 indgik en hensigtserklæring om, at der skulle indføres en udfordringsret for teatrene, hver gang en af scenernes fireårige kontrakter udløb. Da byrådet for et halvt år siden vedtog kulturpolitikken for 2008-2011 blev det lempet til, at teatrene ikke skulle, men blot kunne udfordres. Det betød, at hvis et andet teater mente, at de kunne gøre det bedre, så kunne de udfordre en af de eksisterende scener. Så var det op til kommunen at afgøre, om den udfordring skulle ende i et egentligt udbud af scenen.

"Det ville være meget problematisk og jeg tror, at vi i Århus ville få meget mindre og dårligere teater ud af det, fordi man ville smadre hele den kontinuitet og knowhow, der er, siger Bodil Alling fra Gruppe 38 og Niels Andersen tilføjer:

"Vi har også frygtet, at det ville være vanskeligt at fastholde dygtigt personale, fordi det var uklart, om det administrative personale kunne blive, hvis et nyt teater rykkede ind. Og arbejdskraften hænger jo ikke ligefrem på træerne i øjeblikket."

EN RYSTENDE OPLEVELSE

Efter en sommer i uvished fik teatrene så den 14. august den positive besked, at byrådet har besluttet at bryde budgetforliget og kulturforliget og droppe udfordringsretten.

Allerede i 2006 havde teatrene første gang foretræde for kommunens kulturudvalg, og lige siden har Gruppe 38, Filuren, Gellerupscenen, Entre Scenen og Svalegangen arbejdet tæt sammen for at påvirke politikerne.

"Der er ingen tvivl om, at vi har stor andel i det, der er sket.

Vi har jo protesteret vildt og inderligt fra første færd. Men der er også en række embedsmænd, der har kunnet se, at det var helt galt," siger Bodil Alling.

Teaterlederne i Århus er selvfølgelig glade for politikernes beslutning, der oven i købet også indeholder en beslutning om at arbejde videre på at skaffe byen en helt ny teaterscene, hvor græsrodderne kan få en chance. Men samtidig er de også ærgerlige over, at det har været nødvendigt at bruge så meget tid og energi på sagen.

"Det har da været utrolig irriterende. I starten troede jeg, at det var et spørgsmål om at forklare dem det, så ville de sige "du milde kineser" og lave det om. Det kom bag på mig, at de holdt fast i beslutningen uden at kunne argumentere fornuftigt for den.. Jeg troede faktisk, at politikerne i kulturudvalget havde indsigt og interesse i området, men jeg måtte indse, at de intet vidste om vores teatre og hvordan, vi er organiserede," siger Gruppe 38's leder og tilføjer:

"Hvis man skal pege på noget godt, der er kommet ud af den her proces, så er det, at politikerne er blevet tvunget til at forstå, hvordan hele vores område fungerer. Det er da i hvert fald positivt."

VI SKAL HAVE BERETTIGELSE

Tanken om udfordringsret kom oprindeligt fra den radikale Uffe Elbæk, og målet var at sikre dynamik og fornyelse i det århusianske teaterliv. Både Bodil Alling og Niels Andersen er enige i, at hvis et teater ikke leverer kvalitet, så må der andre kræfter til.

"Vi skal kun være her, så længe vi har en berettigelse. Og Århus kommune har jo netop været meget visionær og indført et kunstråd, der hvert fjerde år evaluerer teatrene. Det er nogle meget grundige evalueringer, men politikerne har bare ikke brugt dem til noget. Men det kunne de sagtens. For selvfølgelig skal kommunen da kunne slippe af med et teater, hvis man vurderer, at det er for dårligt, siger Bodil Alling. ■

LØN OG PENSION

Højere løn og bedre pensionsforhold er nogle af resultaterne af overenskomstforhandlingerne på de statslige teatre.

Side 2

NÅR DU BLIVER SYG

DSF's Musicaludvalg har udarbejdet en sygdomsvejledning. Læs den, før du bliver syg!

Side 3

STEMMER PÅ NETTET

Speaker- og Indlæserforeningen har lanceret ny hjemmeside, der giver flere muligheder.

Side 4

2. SEKTION

SCENELIV

FAGSTOF • DEBAT • NYT FRA DSF / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

**HVAD FIK VI UD AF DET?
OK-FORHANDLINGERNE PÅ
STATENS OMRÅDE**

BTS STØTTER UDDANNELSE

Børneteatersammenslutningen har oprettet en uddannelsesfond, der skal medvirke til, at børneteateret hele tiden bestræber sig på at give området et kvalitetsmæssigt løft. Et af hovedformålene er at give støtte til de mange freelancemedarbejderes efteruddannelse, men al kunstnerisk, teknisk og administrativ personale, som til stadighed eller i perioder arbejder inden for børneteater, kan søge om midler til videre- og efteruddannelse. Det er en betingelse, at ét eller flere medlemsteatre anbefaler, at der gives støtte til aktiviteten.

Fonden giver kun en delfinansiering på maks. 2.500 kr. Ansøgere må altså først – eller sideløbende – afprøve andre støttemuligheder. Find ansøgningsskema på BTS's hjemmeside www.btsam.dk. Det skal sendes til BTS helst pr. mail: post@btsam.dk eller med posten til: BTS, Axeltorv 12, Bygn. D, 1609 København V.

Der er ansøgningsfrist fire gange om året: 1. februar, 1. maj, 1. september og 1. november.

BEDRE LØN OG PENSION

DE NYE OVERENSKOMSTER PÅ STATENS OMRÅDE ER PÅ PLADS OG BETYDER BLANDT ANDET LØNSTIGNINGER OG BEDRE PENSION FOR LANDSDELSSCENERNE, KØBENHAVNS TEATER OG DEN JYSKE OPERA.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

Før sommerferien afsluttede Dansk Skuespillerforbund overenskomstforhandlingerne med arbejdsgiverne på det statslige område: landsdelsscenerne, Københavns Teater, Den Jyske Opera og Det Kgl. Teater.

Ud over de rene lønstigninger på skalatrinnene, som udgør 10,6 procent af rammen, indeholder resultatet rigtig mange forbedringer, bl.a. omkring pension og lønninger ved overgang til statens skalatrinsforløb.

I forbindelse med kommunalreformen overgik landsdelsscenerne og Den Jyske Opera til staten, og derfor har DSF i forhandlingerne arbejdet for, at man i overenskomsterne overgik til det statslige skalatrinsforløb. Overgangen til de statslige skalatrin betyder helt reelle lønforhøjelser for mange. F.eks. stiger lønnen på skalatrin 47 med 9000 kr. om året. Skalatrinnene 47-50 overgår dog først til den nye model 1. oktober 2009.

"Medlemmer på de højeste skalatrin får ganske betydelige lønstigninger ved overgangen næste år. Det er vi meget glade for, særligt fordi vi længe har haft brug for at gøre noget for dem, der er på sluttrinnet på landsdelsscenerne. De har ikke fået så meget ud af de forbedringer, der er kommet i de senere år," siger direktør Mikael Waldorff.

BEDRE MINDSTELØN

På landsdelsscenerne bliver minimumsskalatrinnet hævet fra 25 til 27. Det betyder, at man fremover starter på en højere løn, når man bliver ansat, og at anciennitetsstigninger vil foregå hurtigere.

På Den Jyske Opera bliver mindstelønnen forhøjet med 1000 kr. til 23.000 kr.

Mindstelønnen bliver også forhøjet på Folketeatret.dk, så den er på niveau med Københavns Teater, nemlig skalatrin 27. Samtidig er pensionen forhøjet til 15 procent.

Folketeatret.dk's turnevirksomhed – tidligere Det Danske Teater – er blevet en del af Københavns Teater og omfattet af deres overenskomst – dog med et særskilt tillæg for turnevirksomhed.

Det er med overenskomsten også slået fast, at teatrene under Københavns Teater kun kan indkalde scenekunstnerne til 'kost og mask' en gang om dagen, medmindre der er tale om fotografering til pressen. Endelig har hele forhandlingsområdet fået indført 'barns 2. sygedag', ligesom der er nogle ændringer i barselsreglerne.

AFGØRENDE BEDRE PENSION

I lønundersøgelsen Løn og Køn, som DSF offentliggjorde sidste år, blev der peget på, at mange medlemmer har en mangelfuld opsparing til pension. Med de nye overenskomster på statens område sker der en mærkbar forbedring.

Fremover er alle scenekunstnere på statens område sikret fuld pension fra den første arbejdsdag. Hidtil har man ikke fået nogen pension i sit første ansættelsesår. Samtidig afskaffes den såkaldte minipension. Den betød, at nyansatte frem til deres fjerde år på teatret kun fik 7,69 procent i pension i forhold til den fulde pension på 14-15 procent. Men fremover er der altså ingen forskelsbehandling, og alle får fuld pension fra første dag.

På Københavns Teater og folketeatret.dk vil også alle tillæg fremover være pensionsgivende. For turnetillægget på folketeatret.dk gælder dette først fra 1. oktober 2009. Hidtil har teatrene udbetalt en del af lønnen som et personligt tillæg, som ikke har været pensionsgivende.

"Ikke mindst for freelancerne betyder det meget at komme tidligt i gang med et ordentligt pensionsforløb, og det har vi sikret ved at afskaffe minipensionen. Forbedringerne i København er vigtige for freelancerne her, fordi de forhindrer teaterlederne i at omgå pensionsindbetalingerne i forhandlingerne. Hvis du f.eks. har et personligt tillæg på 5000 kr. om måneden, så er der jo tale om en regulær lønstigning på 15 procent af det beløb" siger Mikael Waldorff.

FLERE PENGE TIL FERIE

Med den nye aftale bliver landsdelsscenerne sikret en vinterferie – syv dages sammenhængende ferie i perioden fra 15. december til 15. marts. DSF havde ønsket at få dagene til at ligge mellem 15. jan og 15. marts, men det lykkedes ikke i denne omgang.

Samtidig er det slået fast, at hvis man indlægger tvungen ferie i et ansættelsesforløb, så skal ansættelsen forlænges med det antal dage, som ferien varer. Det skal sikre, at man ikke kan omgå reglen om 75 dages ansættelse.

Både sæsonansatte og periodisk ansatte har fået flere penge at holde ferie for. Sæsonansatte, der har ferie med løn, får hævet deres ferietillæg med en halv procent – til to procent. Med en årsløn på 300.000 giver det 1500 kr. ekstra om året. Periodisk ansatte får hævet deres feriegodtgørelse fra 12,5 til 13 procent.

TILFREDSHED MED RESULTATET

DSF-formand Henrik Petersen siger om resultatet:

"Det er et rigtig godt økonomisk resultat, som på ingen måde står tilbage for hvad sygeplejersker og andre grupper, der har været i konflikt, har opnået. Derudover løser det nogle problemer, som vi i mange år har haft svært ved at gøre noget ved. Vi får løftet slutlønnen på landsdelsscenerne, vi får en reel forbedring af pensionsvilkårene, alle tillæggene bliver pensionsgivende i København og vi får fuld pension fra første dag."

De nye overenskomster skal endelig godkendes på en ekstraordinær generalforsamling i Århus søndag den 14. september.

Overenskomstforhandlingerne på Det Kgl. Teater var ved reaktionens slutning afsluttede, men enkelte områder manglede at blive endeligt afklaret. Dette resultat vil blive beskrevet i et senere nummer af Sceneliv. ■

VEJLEDNING VED SYGDOM

Hvad gør man, når man bliver syg? Ingen ønsker at være årsag til en aflysning – men der er heller ingen, der har glæde af at sygdommen bliver værre. Det er vigtigt for både den enkelte kunstner og for teatret at vide, hvad man gør ved sygdom. Derfor har Dansk Skuespillerforbunds Musicaludvalg udarbejdet en vejledning ved sygdom. Vejledningen har været rundsendt til teatrene, og der er kun kommet positive reaktioner.

De enkelte teatre kan have forskellige regler, og derfor er det en god idé at tage vejledningen med, allerede når man begynder på et nyt job. Spørg om teatret selv har en vejledning, og få teatret til at oplyse, hvem du skal kontakte, hvis du bliver syg.

Se hele vejledningen på www.skuespillerforbundet.dk under Faglig service/Rapporter og Pjecer.

HAR VI DIN RIGTIGE ADRESSE?

Har du ikke fået de sidste numre af Sceneliv? Så er det måske fordi, DSF ikke har din rigtige adresse.

Hvis du vil være sikker på at få Sceneliv og andre forsendelser fra DSF ind ad brevsprækken, så husk at fortæl os, når du skriver adresse!

Fortæl os også, hvis du skifter e-mail – vi informerer jævnligt om DSF's aktiviteter via mail. Er du i tvivl om, hvorvidt vi har de rigtige oplysninger, så ring på 33 24 22 00.

FORBEDRINGER I DR-OVERENSKOMST

DANSK SKUESPILLERFORBUND HAR I FORÅRET FORHANDLET MED DANMARKS RADIO OM EN REGULERING AF TARIFFERNE I OVERENSKOMSTEN OG OPNÅET ENIGHED OM EN ÆNDRING AF BESTEMMELSEN VEDRØRENDE INDTALING TIL TV.

Af Berit Lassen, forbundsjurist

Forhandlingerne med Danmarks Radio har været præget af, at stationens økonomi er presset som følge af de store budgetoverskridelser i byggeriet af DR-Byen. Og det var da heller ikke de store udspil til en tarifregulering, DR fremlagde for forbundet.

Alligevel lykkedes det at opnå en tarifførhøjelse på henholdsvis 2 og 2 ½ procent for en række områder. Tariffen for indtaling til radio opreguleres fra 600 kr. til 650 kr. Som en forsøgsordning får DR retten til at lægge de producerede radioserier på DR's hjemmeside til on demand streaming og podcast i 2008.

TV-INDTALING

På baggrund af medlemshenvendelser i starten af året erfarede forbundet, at indtalerne på tv-programmer oplevede en væsentlig indtægtsnedgang som følge af, at DR har fået ny teknik. Derfor udarbejdede forbundet et forslag til en ny § 20.1 (indtaling til tv), hvor honoreringen ikke længere er timebetaling, men derimod beregnes ud fra antallet af tegn, som indlæses. I de tilfælde, hvor der indtales flere afsnit indenfor samme titel pr. fremmøde, skal der betales et tillæg på 25 procent af honoraret, såfremt flere end to afsnit sammenlægges.

HONORAR FOR GENUSENDELSE

I forbindelse med udarbejdelsen af det nye § 20.1, har forbundet gennemgået en række lønsedler og kontrakter for tv-indtaling gennem de seneste par år og konstateret, at DR ikke har brugt de rigtige koder. Det betyder, at indtalerne på tv-produktioner ikke modtager genudsendelsesbetaling mv. for disse tv-indtaling.

Hvis du oplever, at DR genudsender et program, som du har indtalt, opfordrer forbundet dig til at indsende din kontrakt eller lønseddel til vores juridiske afdeling med oplysninger om hvornår programmet genudsendes, således vi kan gøre DR opmærksom på, at der skal udbetales genudsendeshonorar.

Ændringerne i DR-overenskomsten trådte i kraft den 1. maj 2008 og er gældende til udgangen af 2008. ■

NY DANISHVOICES.DK

Af Signe Gad bestyrelsesmedlem i SIF

Den 1. september har Speaker- og Indlæserforeningen premiere på ny hjemmeside. Adressen forbliver danishvoices.dk, men ellers ser den en del anderledes ud end foreningens afgående site. Udover det visuelle pift satser vi på, at siden bliver mere brugervenlig både for producenterne og for medlemmerne. Medlemmerne selv skal nu være deres egne redaktører og holde deres egne stemmeprøver og visitkort ajour. Når en producent leder efter en stemme, er det klart, at det er lydprøverne, der er det mest interessante ved de profiler, der ligger på siden. Vi har derfor valgt, at man nu frit kan lægge adskillige forskellige prøver ud, så man kan demonstrere sin spændvidde. Eftersom speakeres og indlæseres marked vokser (e-learning, bevidsthed om auditiv branding, lydbøger), er det en indlysende fordel at lægge sine stemmer et lettilgængeligt sted på nettet. Det er en oplagt mulighed for medlemmer af DSF også at melde sig ind i SIF (hvilket en del har gjort) og få sin stemmeprøve på hjemmesiden, fordi danishvoices er en side, der i forvejen er kendt af de fleste producenter. Man skal ikke holde sig tilbage, hvis man ikke føler sig i stand til at optage lydprøver og lægge dem på nettet selv. Vi har indtil videre afholdt to møder med introduktion til webben samt tilbudt optagelser af stemmeprøver til meget favorabel pris. Hvis der er behov for det, gentager vi det gerne, og der er desuden supportere for medlemmer, der godt vil have hjælp til web-redigeringen.

Bestyrelsen kan nu også se frem til lysere tider med hensyn til det rent administrative. Vi har lavet en fordelagtig ordning med DSF, som betyder, at det er slut med at bruge uforholdsmæssig meget tid på papir- og pengesager. Nu kan vi få overskud til det sjove, for eksempel lave nogle flere medlemsarrangementer!

Du er velkommen til at kontakte formand Grete Tulinius, hvis du har spørgsmål eller idéer.

Tjek i øvrigt også danishvoices.dk. ■

OLDE-TEATER VIL AFLIVE FORDOMME

EN RÆKKE PENSIONEREDE SKUESPILLERE HAR MED BENT CONRADI I SPIDSEN SKABT TEATERET TIDENS TAND. TEATRET SKAL SKABE BEVÆGELSE OG AFLIVE FORDOMME OM ÆLDRE, SIGER DEN 76-ÅRIGE INITIATIVTAGER OM SIT LIVS SIDSTE STORE TEATERPROJEKT.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

Otte af de ni medvirkende i Bent Hallers stykke 'Skyggen' under en pause i sommerens prøver i Teaterhuset. Bagerst fra venstre: Erik Kühnau, Henning Palner, Bent Conradi, Troels Munk, Ebba Nørager, Cay Kristiansen, Grethe Mogensen og Søren Steen. Ole Hedegaard var ikke til prøve den dag, fotoet blev taget.

Den ældste på scenen er 83 og den yngste er 62, når otte skuespillere 19. september indtager Kulturcentret Assistens med deres helt nye teater Tidens Tand og forestillingen 'Skyggen'. Forestillingen i kirkegårdens tidligere kapel bliver kulminationen på en lang arbejdsproces for initiativtageren Bent Conradi og en stribe andre ældre skuespillere.

"Det hele startede med, at jeg sad i Haveselskabets have i 2005 og læste Simone de Beauvoirs to bøger 'Alderdom 1' og 'Alderdom 2', som fortæller om alderdommens biologiske følger og om hvordan det opleves at blive ældre. Som den hysteriker, jeg er, så blev jeg simpelthen så pissesur, fordi jeg kunne genkende forfølgelsen af de ældre og det, som hun kalder 'tavs hedens sammensværgelse'," fortæller Bent Conradi og tilføjer:

"Fordommene og forfølgelsen af de gamle er blevet et gen i det moderne samfund og menneske. Man taler ikke om at blive gammel, og ingen vil beskæftige sig med oldinge, for det har hele tiden noget med døden at gøre. Moderne mennesker vil ikke dø, for de har lige fået flere biler, friværdis og store køkkener, som de spiser fastfood i. Når man har alt det, så vil man ikke høre om døden."

Bent Conradi kalder selv Tidens Tand for både et teater og en bevægelse, der skal arbejde for ældres ligeværdighed og tage fordomme omkring ældre op.

"Forestillingerne skal gøre det, som teatret kan, nemlig holde et spejl op. På det her område skal der et meget stort spejl til, og det skal holdes op hele tiden. Og alt godt teater er jo på en måde politisk og vil ruske op i nogle ting."

INGEN FERIE I ÅR

Tidens Tand blev etableret som teaterforening i efteråret, og hen over sommeren har de otte medvirkende i den første forestilling prøvet i prøvesalen i Teaterhuset på Skt. Knuds Vej. Planen er indtil videre at spille en årlig forestilling i løbet af september og at afholde et stort medlemsmøde med prominente gæster hvert forår.

"Vi er jo trods alt gamle, og kan ikke holde til det samme mere. Så én forestilling om året er nok," siger Bent, der instruerer forestillingen, og erkender samtidig, at hans eget arbejdspress som følge af projektet måske har været lige i overkanten.

"Jeg har ikke haft én dags sommerferie. Jeg forsøgte først at få en uge, så gik jeg ned til fire dage, tre dage, og så blev det slet ikke til noget. Men jeg synes, det er en stor gave at få lov til at skabe et nyt teater som 76-årig. Jeg ville ikke egne mig til bare at sætte mig hen, så ville jeg dø."

STØTTE TIL ASSITEJ OG FILMPROJEKTER

Fonden til Markedsføring af Danmark uddelte før sommerferien støtte til en række kulturprojekter.

ASSITEJ Danmark fik 1.630.000 kr., som skal bruges i forbindelse med, at Danmark og Sverige er værter for verdenskongressen i 2011.

Projektet European Film Awards, som skal holdes i Danmark i december i år, modtog 1.000.000 kr. 1000 europæiske filmfolk ventes at komme til landet i forbindelse med uddelingen af den europæiske filmpris. Også Københavns nye spillefilmsfestival CPH: PIX har modtaget støtte fra markedsføringsfonden, nemlig hele 4.500.000 kr. Filmfestivalen afholdes første gang den 16. april 2009 og er en fusion af kræfterne bag Natfilm Festivalen og Copenhagen International Film Festival.

Fonden til Markedsføring af Danmark er et led i regeringens plan om en offensiv global markedsføring af Danmark. Der er fra 2007 til 2010 afsat 150 mio. kr. til fonden.

De medvirkende skuespillere i 'Skyggen' er alle nogle, som Bent Conradi har arbejdet meget sammen med tidligere og som han selv kalder 'vidner til mit liv'.

"Sådan besluttede jeg, at det skulle være. I min alder har man ikke tid til at lære en masse nye at kende," siger skuespilleren, der tidligere har taget initiativ til projekter som Teatret Kirkelig Scene i 1960'erne og fængselsteater i 1980'erne og 1990'erne.

Da ideen til Tidens Tand var undfanget, lavede han en A-, B- og en C-plan for gennemførelsen. A-planen røg i vasken, da Scenekunstudvalget afslog at bevilge støtte. Til gengæld bliver 'Skyggen' nu gennemført som plan B med støtte fra en række private fonde – indtil videre i alt 160.000 kr. C-planen bestod i, at låne kulturcentret gratis, lave areateater med to projektører og få det bedste ud af det.

"Det skulle bare blive til noget. Da Scenekunstudvalget sagde nej til at støtte, var der nok mange, der tænkte: nå nu opgiver han da. Men jeg fortsatte, for de skal fandeme ikke bestemme, hvad jeg skal lave."

HVAD NU HVIS JEG DØR

"Når jeg bliver mig bevidst, hvad jeg har gang i, bliver jeg fuldstændig rystet. Jeg står som leder og skaber af et teater og skal instruere den første forestilling. I ulvetimerne har jeg tænkt, hvad nu hvis jeg dør. Jeg må sgu hellere vise instruktørhæftet til nogle af de andre, så kan de i hvert fald lave det færdigt. Men jeg kan kun bede til, at jeg må få det godt i gang."

Ud over de konkrete økonomiske midler har en række personer – ud over skuespillerne – bidraget til projektet med tid, evner og opbakning. Og bestyrelsen tæller folk som Marianne Jelved, Ole Espersen, Baard Ove og advokat Sven-Erik Poulsen.

Åbningsforestillingen 'Skyggen' er skrevet af Bent Haller efter input fra Bent Conradi. Den smule, der kan lokkes ud af instruktøren, afslører, at Kirkegaard og H.C. Andersen indgår sammen med en rollator og nogle Wienerstole i en handling om temaerne alderdom og død. Det er som udgangspunkt teater med ældre og for ældre, men skuespillerne håber, at også yngre mennesker vil synes, at forestillingen er interessant.

"Det oplagte publikum er voksne og ældre. Men de unge vil have godt af det, for de skal jo snart afløse os som gamle, og så kan de jo lige så godt begynde at kæmpe mod fordommene nu." ■

"I ulvetimerne har jeg tænkt, hvad nu hvis jeg dør. Jeg må sgu hellere vise instruktørhæftet til nogle af de andre, så kan de i hvert fald lave det færdigt," siger Bent Conradi om forestillingen og Teatret Tidens Tand.

'SKYGGEN'

Åbningsforestillingen 'Skyggen' spiller fra den 19. september til den 11. oktober i Kulturcentret Assistens, Assistens Kirkegaard. Den er instrueret af Bent Conradi og i øvrigt medvirker: Ole Hedegaard, Erik Kühnau, Cay Kristiansen, Grethe Mogensen, Troels Munk, Ebba Nørager, Henning Palner og Søren Steen.

'Skyggen' er skrevet af Bent Haller. Han siger om forestillingen:

"Jeg har ufortrødent skrevet et stykke af den slags, hvor fis og ballade vendes på hovedet, så man først ler og bagefter græder, fordi der i grunden ikke er noget at le af, hvilket jo altid er morsomt."

Læs mere på www.teatretidenstand.dk

BØRNETEATERFESTIVAL I HORSSENS

I mere end 20 år har børneteatre valfartet til Horsens Børneteaterfestival. I år holdes festivalen den 19.-21. september, og 110 forestillinger bliver vist over de tre dage.

Festivalen arrangeres af Horsens Kommune og finansieres af kommunen og Kulturministeriet.

Alle teatre på festivalen er turnerende børneteatre med børn og unge som målgruppe, og alle forestillinger er refusionsberettigede under teaterloven.

Under festivalen afholdes Børneteaters Debatforum fredag den 19. september. Temaet er: Børneteater – kunst eller indlæring? Hvad betyder målbare resultater og PISA-undersøgelser for børneteaters rolle i folkeskolen?

Debatforum henvender sig til arrangører, folk fra teaterfaglige institutioner samt det kunstneriske og administrative personale på teatrene. [Se mere på www.boerneteaterfestival.dk](http://www.boerneteaterfestival.dk).

BOGANMELDELSE

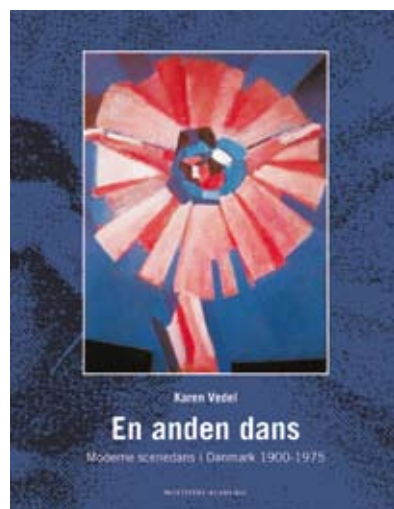
EN ANDEN DANS

Af Thomas Eisenhardt

Når man vil se på, hvad der skete i et samfund i en given tidsperiode, er det altid en god ide at se på hvad der skete i kunsten. Karen Vedel har i sin bog, 'En anden dans' om den moderne scenedans i Danmark fra 1900-1975 ingen samfundspolitisk agenda. Hun har bestræbt sig på at fremstille sit emne klart og nøgternt ud fra det omfattende kildemateriale, hun har gravet frem. Måske netop derfor giver bogen ikke blot et billede af dansen men også af en række tidstypiske og tankevækkende billeder af samfundet.

Når man for eksempel læser om den polemiske debat om 'det fremmede' kontra 'det danske' der opstod på baggrund af den russiske koreograf Fokins indflydelse på Den Kongelige Ballets repertoire omkring 1920, er det svært ikke at drage paralleller til den værdidebat, der foregår omkring det samme emne i Danmark i dag. Paralleller, der giver bogen en relevans, der rækker ud over dansens historie isoleret set. 'En anden dans' sætter implicit dansens historie i relation til den erkendelse, der har foregået i resten af samfundet.

Karen Vedel har gjort sit arbejde grundigt. Man kan i 'En anden dans' stifte bekendtskab med glemte dansepersonligheder som varietedanserinden Gertrude Barrison fra århundredeskiftet, der ikke kun bevægede armene, men satte hele kroppen i bevægelse i hendes program, der vekslede mellem oplæsning og indtagelse af plastisk smukke stillinger. Man kan møde den behjertede Helga Egdø, der i 1918 på basis af at have modtaget små to måneders danseundervisning hos kongelig balletdanser Georg Berthelsen beslutter sig til at ernære sig som danselærerinde med egne skoler i Herning og Århus.

Udover den hjemlige dans beskriver Vedel også udenlandske dansegrupper i alle sceniske stilarter, der gennem forrige århundrede bragte fremmedartet dans og kultur til det danske publikum. Fra eksotiske danse fra Japan, Indien og Thailand over moderne udtryksbaseret dans fra Tyskland og politisk koldkrigs-dans fra Amerika.

Endelig kan man læse om begyndelsen af 70'erne hvor den danske moderne dans, jeg kender, startede. 'Modern dance' indtog i Danmark. Etableringen af 'Living Movement'. Pionerarbejdet af personer som for eksempel Randi Patterson, Jytte Kjøbæk, Grazielle Hsu, Ann Crosset, Eske Holm og Ralph Grant. Mennesker, der har betydet alt for den danske dans, som den er i dag. Indsatser, der bliver glemt, hvis de ikke bliver beskrevet.

Jeg bliver som dansekunstner helt rørt over, at der er en person som Karen Vedel, der har påtaget sig den opgave at grave noget så ikke-eksponeret frem som scenisk dans i Danmark frem. Bare det, at hun har bevist, at den har eksisteret. Hun har med dedikation og kærlighed til dansen trukket en – til tider spinkel – tråd, fra den moderne dans i dag, tilbage til begyndelsen af det 20. århundrede.

Den moderne dans har med denne bog fået sin historie i Danmark. Og Danmark har fået et relevant billede på sig selv. Set gennem dansen. ■

Karen Vedel: En anden dans. Moderne scenedans i Danmark 1900-1975. Udgivet af Forlaget Multivers.

VELKOMMEN TIL METHODIKA!

SIDEN 1999 HAR DEN INTERNATIONALE SCENEKUNSTFESTIVAL METHODIKA MED SEMINARER CA. HVERT ANDET ÅR UDFORSKET FORSKELLIGE TRÆNINGSMETODER. I SLUTNINGEN AF 2007 DELTOG ANNE-LISE GABOLD I FESTIVALEN I VENEIG, OG HUN FORTÆLLER HER OM DET OVERFLØDIGHEDSHORN AF INPUT OG INSPIRATION, SOM HUN MØDTE.

Tekst og foto: Anne-Lise Gabold

Methodika er en unik international festival der udforsker forskellige træningsmetoder sammen med kunstnere, pædagoger og udøvende scenekunstnere i intense workshops. Methodika åbner for nye retninger i udviklingen af teaterpædagogik og udfoldelsen af metodiske tilnærmelser, spreder denne viden til teaterprofessionelle og åbner en debat om lærermetoder på teaterskoler og på selve teatrene.

Festivalen blev grundlagt i 1999 og finder sted ca. hvert andet år i forskellige lande. Hver gang med en ny overskrift. I 2001 var jeg inviteret som en af de fire hovedlærere under temaet: "Energy and Theatre". Det var med den baggrund, at jeg i 2007 blev inviteret til at observere festivalen i Venedig, hvor hovedtemaet var "The Theatre of Centaur".

I Venedig havde Methodika inviteret fire internationalt anerkendte mesterlærere:

César Brie (Sucre, Bolivia), Maria S. Horne (New York, USA), Adolf Shapiro (Moskva, Rusland) og Rimas Tuminas (Vilnius, Litauen) ledte gruppernes arbejde i parallelle skemalagte sessioner, som tillod deltagerne også at følge andre workshops.

Teaterlærde, kritikere, forfattere, filosoffer og andre interesserede var inviteret til at deltage. En række specialister var desuden inviteret som gæstetalere om aftenen, efterfulgt af diskussioner, samt optræden af kunstnere både dansere, skuespillere og musikere.

Den sidste aften var Anatoly Vasiliev "special guest". Anatolij Vasiliev's talte bl.a. om teatret og teatrets situation i Europa, og ligeledes om skuespilleruddannelsernes manglende ansvar og kunnen overfor talentmassen, om hvordan man individuelt dyrker/skaber en flyvefærdig skuespiller, så vingerne kan bære efter skolen. Det var alvorlig tale, indsigtfuldt og tankevækkende.

LÆRERKRÆFTERNE

For at give indtryk af, hvilke kapaciteter, man kan suge viden fra på festivalen, vil jeg her kort præsentere lærerkræfterne fra 2007.

Prof. Adolf Shapiro er en af de store mestre og bærer af den store russiske teatertradition. Hans arbejde er baseret på Stanislavsky Metoden og yderligere teatereksperimenter med baggrund i bl.a. Brecht og andre reformatorer. Hans grundlæggende teaterstudier fandt sted på Teater Instruktørernes Workshop under ledelse af den legendariske lærer og instruktør Maria Knebel. Shapiro betragter hende som sin teatrale spirituelle mentor. Efter hendes død blev han udpeget til hendes stilning, mens han stadig fortsatte med at undervise som professor på Riga Conservatory. Siden har han været teaterleder og har instrueret mange skuespil og ledet mange workshops over hele verden.

Prof. Rimas Tuminas leder the State Small Theatre of Vilnius, er blandt de mest prominente instruktører i det moderne litauiske teater, som med ham er blevet internationalt berømt i de sidste tiår. Han startede sin karriere på the State Academic Drama Theatre. I forestillinger instrueret af Tuminas bliver dagliglivet umærkeligt til poesi, dramaet får et anstrøg af mild ironi og hver detalje på scenen vækker publikums følelser. Hans forestillinger domineres ikke af instruktør-"effekter", men af skuespillernes legende improvisations baserede spil.

Prof. Maria S. Horne er en internationalt prisvindende mesterlærer, instruktør, skuespiller, producer m.m. Efter en tid som barnestjerne tog hun eksamen fra the National School of Dramatic Arts (Buenos Aires), flyttede til USA, hvor hun blev trænet i Method Acting i fem år af Lee Strasberg og Charlie Lawton på the Lee Strasberg Theatre Institute i New York. Senere fik hun sin Master of Fine Arts in Theater (instruktion) fra Florida Atlantic University, hvor hun trænede med Zoe Caldwell og Robert Whitehead m.fl. Hendes to vigtigste forskningsområder er Method Acting og International Kunstudøvelse.

Foto fra en af de mange workshops på sidste års Methodika-festival.

César Brie er ligeledes født i Argentina og er en rejsende mellem kulturer. Han begyndte at udvikle "an art of no state" i tæt kontakt med de mange virkeligheder han stødte på i det liv, han har valgt at tilbringe i eksil. Efter erfaringer med Farfa-gruppen og Odin Teatret, grundlagde han Teatro de Los Andes i Bolivia. Han er i stand til at kombinere ekstreme virkeligheder, forskellige kontinenter, og forskellige "tider" og derved skabe en stil, der i dag har gjort ham til en højt estimeret instruktør. Alle temaer i César Bries teater flyder i hans forestillinger sammen til en dybgående refleksion om vold og tid i et forsøg på at revurdere den gamle tragedie i lyset af hans egen personlige historie.

Prof. Jurij Alschitz, grundlæggeren af Methodika, modtog sin første træning som skuespiller af prof. J. N. Malkovsky, en af Stanislavsky's længst levende elever. Senere uddannede han sig som instruktør under lærerne M. Budkevich og Anatolij Vasiliev. Han har modtaget utallige priser for sine produktioner. Fra 1992 har han ledet projekter i Europa, Nord- og Sydamerika og koncentreret sig om forskning og undervisning indenfor rammerne af EATC (European Association for Theater and Culture). Om begrundelsen for Methodikas 2007-overskrift "The Theatre of Centaur" kan kort siges, at Jurij Alschitz ser teatret som et laboratorium af paradokser og skuespilleren som et vigtigt, mystisk og paradoksalt væsen, hvor kunstneren og instrumentet smelter sammen. Han elsker kombinationen af de forskellige elementer som fx kentaurer, sfinkser, havfruer, engle, djævle og til sidst skuespillerne.

SMAGSPRØVER FRA UNDERVISNINGEN

Her følger nogle indtryk som smagsprøver på de fire workshops, jeg på 2007-festivalen fulgte som observatør.

Maria S. Horne arbejdede systematisk ud fra Method Acting grundøvelser med bl.a. øvelser som kampråb, dybt anslæ-

de toner og afspændingsøvelser m.m., der langsomt forberedte holdet til at blive "spilleklare". Elementært arbejde, som mange var glade for at lære og få genopfrisket. Hun nævnte noget Lee Strassberg havde sagt: "spred metoden i alle retninger! Vi ved ikke hvor den næste "theatremaster" kommer fra. Måske går der en knøs eller pige rundt på en højslette, som ved mødet med en af jer (method lærere!) pludselig forstår, hvad I ikke selv forstår, og dér har vi så måske den kommende mesterlærer." En interessant tankegang!

Adolf Schapiro havde valgt at arbejde med scener fra Pirandello's Right You Are! (If You Think So) frem til præsentationen. Kort kan jeg sige, at det var en mester, der forstod, hvordan man leder en hel flok skuespillere fra alle retninger og uddannelser hen imod at indgå i det dramatiske univers, som Pirandello repræsenterer. Hver en gestus og udtalelse fra Schapiro åbnede rummet omkring ham og spillerne. Han rejste en katedral, projicerede en vision så mærkbar, at alle blev yderst opmærksomme. Langsomt fik han ledt spillerne hen til tekstens brændpunkter via improvisationer på gulvet. Af de fjorten skuespillere var der to, som kunne anvende Schapiros instruktion til fulde, den ene var russisk uddannet den anden lettisk. Resten nikkede forstående, når Schapiro instruerede, men kunne ikke udføre det ønskede hverken på det indre plan eller rent teknisk, selvom de gerne ville. Forskellen i skuespilleruddannelsen var åbenbar og faktisk lidt uhyggeligt tydelig. Der manglede ikke talent! Vi taler her om Stanislavsky-metoden, som vi i reduceret udgave præsenterer vores unge danske talenter for på skuespilskolerne. Det kunne være spændende at se en hel forestilling med russiske spillere i Schapiros instruktion.

Rimas Tuminas var en mester i karakteropbygning. Efter flere improvisationer, rettede Tuminas smilende, humoristisk og legende den enkeltes figur ind på en mesterlig måde. Hans evne til at se hver enkelt af Tjekov's figurers indre problem og facade var simpelthen fantastisk. Holdet arbejdede med scener

fra "Mågen", og de forskellige mennesketyper blev, som var de skåret ud i træ og animerede. Tuminas havde en sådan kærlighed og kendskab til menneskets veje og vildveje – den dobbeltfigur vi alle er: den vi ønsker at være, og fremstiller os selv som, og den vi egentlig er. Spillerne måtte strække sig i rollens typiske retning, lære at udvide deres indsigt i en rolles personlighedsprofil, og at præcisere hver indre gestus og handling i det ydre. Påfaldende flerdimensionalt, og spillerne fik ny smag for hvad karakterskuespil er og kræver. "The text opens when we find the second story," sagde Tuminas bl.a.

César Brie arbejdede spillerne igennem med basale øvelser – mange af oprindelse fra Odinteatret. Ved sit venlige væsen skabte han gennem mange forskellige kontrapunktiske øvelser tryk, tillid og vovemod, og på den baggrund kunne César gå videre til Homers Odysse 11. kapitel, 'og hans rejse til de dødes land,' arbejdsteksten til præsentationen. Et eksempel: Improvisér over følgende: "Hvordan taler man med én som ikke er der?" De fjorten skuespillere med vidt forskellige uddannelser var gennem træningen blevet til en tillidsfuld kreativ gruppe og kom individuelt med et bud, idet de anvendte andre fra gruppen. Billedstrømmen af de forskelliges improvisationer bevægede sig over scenen i to timer, og der var mange perler imellem af originalitet og skønhed. Med poetisk elegance kombinerede og udvalgte César improvisationernes komprimerede sceniske billeder til præsentationen om lørdagen. César Bries budskab var bl.a.: "Metaforer/improvisationerne er nødvendige for at trække os væk fra naturalismen."

SAMTALE OG DISKUSSION

Det særlige ved Methodika er mødet til den alvorlige samtale og diskussion om teatrets (og dermed skuespillerens) situation: Om hvordan det "fortællende" teater, det underholdende, langsomt har fået overtaget, i modsætning til det teater, som ønsker "at forandre" sit publikum, det forandrende/transformerende teater. Teatermasken har to munde af føde!

Det er sjældent at møde teaterkyndige af den kaliber. For hvem det er indlysende at en sådan tale ikke er idealistisk ønsketænkning, men et absolut opnåeligt mål. Samtidig var instruktør-pædagogerne enige om, at det er så godt som umuligt i Europa i dag, at finde et ensemble af skuespillere til det teater, der vil forandre/transformere. Det trækker heller ikke så mange publikummer rent markedsøkonomisk, og forestillinger /projekter med det mål støttes derfor heller ikke med den økonomi, der er nødvendig, og som kræver et andet slags arbejde og måske en anden slags skuespillere?

Næstsidste aften var tidligere Methodika-lærere som jeg selv inviteret til at give et diskussions- og debatoplæg om: *The image of the theatre school of tomorrow.. Hvordan skal fremtidens teaterskole se ud? Hvad synes I?* ■

OM METHODIKA

Methodika blev senest holdt i Venedig den 5.-11. november 2007. Temaet for festivalen var "The Theatre of Centaur", www.methodikavenezia.org.

Methodika er skabt af Association for Theatre Culture, AKT-ZENT, akt.zent@berlin.de og den kunstneriske leder af festivalen er prof. Dr. Jurij Alschitz.

På den seneste festival var prisen for at deltage 480 euro for aktive scenekunstnere og 380 euro for unge kunstnere under 26 år.

PICS: Nikolaj Lie Kaas i 'Kandidaten', instrueret af Kasper Barfod. Miso Film.

MINDEORD

DANSER, SKUESPILLER OG KOREOGRAF HANNE GELVER

Hanne Gelter døde – 61 år gammel - fredag den 13. juni i sit hjem i De Gamles By i København.

Hanne havde prøvet lidt af hvert på scenen. Hun begyndte som danser – elev af Doug Crutchfield – søgte hurtigt udenlandsk eksil som feteret showdanser. Først i Øst Asien, siden på Sankt Thomas.

Som 35-årig blev hun – som elev af Aksel Erhardsen - og som den ældste nogensinde i 1982 optaget på Skuespillerskolen ved Århus Teater. Her var hun oplagt til landsdelsscenens musicalindsats, som f.eks. "A Chorus Line" og "Kiss me Kate"

Tilbage i hovedstaden viste Hanne sit talent fra sommerrevy over Hvidovre Teaters Storm P-collage "Højt Skum", hendes gripende moderfigur i Jumbo Teatrets "Machinal" i Kanonhallen og Madame Cottin i Micado Danseensembles "Det Hvide Hotel".

Sit "rette element" fandt hun i modne kvinders "kødædende" rollefag. Først på Dr. Dante i Nikolaj Cederholms "Kærlighed" 1989. Også hos Dante, da Emil Hansen lod Hanne folde sin stringente autoritet ud som overklassehejren Bernarda Alba i Garcia Lorcas "Bernardas hus". En observant anmelder noterede at hun, som enken med de seksualforskrækkede døtre, og den anløbne dobbeltmoral – "skabte en personlighed af overbevisende dramatisk styrke, som formåede at gribe dialektikken mellem form og indhold, mellem gestik og psyke, så dialogen fik dybde og scenisk relevans". Så var der Kristian Vang Rasmussen og Marie i Dalis opsætning af Bernard da Costas "Storhertuindens afsked" på Vintapperteatret 1994, hvor Hanne bød på en væg-til-væg vellysten storhertuinde, med saftspændte tentakler bølgende under kostumet. Jo – det gik godt for den tidligere fabriksarbejderske fra Otto Mønstedts magarinefabrik.

Men så blev der lidt stille. Omkring Hannes 50-års fødselsdag 1997 blev det tydeligt, at der havde der sneget sig en uønsket gave ind. En "gave" som langsomt bemægtigede sig sit bytte.

Når rollerne mister deres navne - og scenen sin retning.

Når der blir færre og færre modsvar – og når billederne opløses,

fordi "virkeligheden" og forestillelsen fader ud og forsvinder

når ordene, trinene, de indforståede smil – den sproglige ping-pong,

letheden og tyngden af de kram, kærtegn og knus som var Livet – flygter.

Når præcise aftaler indgået for øjeblikke siden blir formløse – og tømmes

for den energi som var din svimlende styrke - så står døren på vid gab til frygtens labyrint.

Værsgo. Træd din sidste dans – ALZHEIMERS demens.

"Jeg kommer til at savne dig" sagde du ofte når jeg skulle videre efter mine besøg. Den seneste tid var det kun et bedrøvet og frygtsomt blik, som dog stadig kunne lindres, når du forstod, at jeg snart kom igen. Det har været smukt og det har været stærkt. Og det har fyldt mig med dyb respekt at se din daglige kamp for dit liv og for din værdighed. Ubønhørligt blev det nådigt, at du måtte gi op. Og både få - og give - fred.

Og nu er det så min tur til at sige det: "Jeg kommer til at savne dig"

Søren Thomsen

DSF JUBILÆUMSLEGAT AF 1979

Dansk Skuespillerforbunds bestyrelse indkalder hermed ansøgninger til ovennævnte legat. Legatets formål er at yde støtte til medlemmer af Dansk Skuespillerforbund under uddannelse på én af forbundets anerkendte uddannelsesinstitutioner. Ved uddeling af legatet vil der udelukkende blive lagt vægt på, at ansøgeren er i økonomisk trang.

Ansøgningsskema fås på Teaterskolerne eller ved henvendelse til Dansk Skuespillerforbunds kontor, tlf.nr. 33 24 22 00 kl. 9-12 og 13-15.

Ansøgningen bedes indsendt til:

Dansk Skuespillerforbund, Skt. Knuds Vej 26, 1903 Frederiksberg C.

Ansøgningen skal være forbundet i hænde **SENEST FREDAG DEN 10. OKTOBER 2008.**

Ansøgerne vil få besked medio november måned.

MOGENS HILDESTEDS TEATERLEGAT

Bestyrelsen for Mogens Hilsteds Teaterlegat indkalder hermed ansøgninger til legatet. Legatets formål er at yde støtte dels til danske teaterkunstnere, der på grund af sygdom eller andre forhold har behov for hjælp, dels til unge teaterkunstnere som opmuntring og tilskyndelse til videreuddannelse. Ved uddeling af legatet lægges vægt på, at modtageren er i økonomisk trang.

Hilsted-legatet kan, som det fremgår af fundatsen, blandet andet gives som støtte og opmuntring til videreuddannelse til yngre kollegaer. I forlængelse af dette vil bestyrelsen for Hilsted-legatet godt understrege, at der ikke gives støtte til grunduddannelse, og at der fortrinsvis ydes støtte til indenlandske videreuddannelser, samt at der er et rimeligt forhold imellem de udgifter, der er forbundet med videreuddannelse, og de forholdsvis beskedne legatportioner på ca. 2.000-5.000 kr.

Ansøgning skal være modtaget senest onsdag den 1. oktober 2008.

Send den til:

Mogens Hilsteds Teaterlegat

c/o Dansk Skuespillerforbund

Sankt Knuds Vej 26,

1903 Frederiksberg C

NB! Legater kan ikke ydes som produktionsstøtte.

Københavns Teater søger Teaterdirektør til Camp X

Den nuværende teaterdirektør på Camp X har besluttet at fratræde stillingen med udgangen af sæson 2007/08. Stillingen er derfor ledig til besættelse snarest muligt eller efter aftale.

Se det fulde stillingsopslag samt uddybende oplysninger på www.kbht.dk/Emner/om_koebenhavns_teatre.aspx.

Ansøgning

Ansøgningerne vil blive behandlet fortroligt. Interview med udvalgte kandidater planlægges gennemført i uge 40 og 41.

Københavns Teater ønsker at fremme ligestilling og mangfoldighed i ledelsen af teatrene og opfordrer alle interesserede uanset køn, alder og etnisk baggrund til at søge stillingen.

Ansøgningsfristen er tirsdag d. 16. september 2008 kl. 12.00.

Ansøgning og CV mærket "Teaterdirektør" sendes pr. e-mail til kbht@kbht.dk eller med post til:

Københavns Teater
Nørre Voldgade 2,5
DK- 1358 København K

københavn
teater

KONTAKT OS MED IDEER.
VI HJÆLPER MED FINANSIERING AF KURSER

10.09. - 12.09	PERSONLIG MARKEDSFØRING V/ ALLAN LARSEN
16.09 – 19.09	IMPROVISATION, V/ KEITH JOHNSTONE
19.09 - 21.09	AFSPÆNDING OG TRIYOGA V/ MALENE ORBESEN
22.09 - 26.09	TV- FILMSKUESPILLER OG INSTRUKTØR MODUL 1 V/ JØRN FAURSCHOU
22.09 - 24.09	FORTÆLLERKUNST V/VIGGA BRO
25.09 - 28.09	KEITH JOHNSTONE IMPRO V/ STEEN HAAKON
29.09 - 03.10	BRECHT - SANG OG FORTOLKNING V/ SONJA KEHLER
20.10 - 24.10	TV- FILMSKUESPILLER OG INSTRUKTØR MODUL 2 V/JØRN FAURSCHOU
27.10 - 29.10	FORUMTEATER FOR BEGYNDERE V/HENRIK LAUGE, STEEN HAAKON HANSEN
03.11 - 05.11	KROP, STEMME & UDTRYK V/ ULLE BJØRN BENGTSOON
10.11 - 12.11	DUBBING 1 V/LARS THIESGAARD
17.11 – 21.11	THE POWER OF THE PUPPET V/ NEVILLE TRANTER
22.11 - 27.11	PERSONINSTRUKTION MASTER CLASS V/ VIBEKE WREDE
01.12. - 03.12	DUBBING 2 V/LARS THIESGAARD
03.12 - 05.12	MENTAL STYRKETRÆNING FOR SCENEKUNSTNERE V/ KOLJA RIEFFESTAHN OG JOHANNES MANNOV
08.12 - 09.12	RAINBOW OF DESIRE V/ KATRIN BYREUS

TILMELD DIG VORES NYHEDSBREV: WWW.NYSCENEKUNST.DK

INDBYDELSE TIL TEAM TEATRETS 40-ÅRS JUBILÆUM

Team Teatret inviterer alle venner og bekendte til jubilæumsreception fredag d. 19. september kl. 13.00 i Østergade 32, 7400 Herning. Kl. 19.30 samme dag er man desuden velkommen til at se forestillingen *Kvinden og Aben*. Tilmelding påkrævet på tlf: 97 12 55 77.

DANSEKURSUS

Klassisk ballet, Modern, Jazz, Afro m.m. ved Karina Elver. Undervisningen henvender sig primært til skuespiller og sangere, som har brug for at komme i form på dansegulvet!

Sted: Dansens Hus, Studie2, Hørsholmsgade 20, 2200 Kbh. N.

Tid: Tirsdage 10.00 – 11.00 (30.9. – 16.12) i alt 12 uger.

Pris: 990,00 kr.

Tilmelding: karina.elver@ofir.dk eller mobil: 20 93 66 01
- Læs mere på www.elverdance.com

RUNDE FØDELSSDAGE

Lisbet Lipschitz	60 år	2. sep.
Ove Raskmark	60 år	4. sep.
Niels Kehlet	70 år	6. sep.
Klaus Weirup Andersen	50 år	6. sep.
Mikael Birkkjær	50 år	14. sep.
Marianne Mortensen	50 år	16. sep.
Lone Stenkær	50 år	19. sep.
Birgit Thøt Jensen	50 år	20. sep.

SKYGEN

af Bent Haller

Instruktion: Bent Conradi.

Medvirkende: Ole Hedegaard, Cay Kristiansen, Erik Kühnau, Grethe Mogensen, Troels Munk, Ebba Nørager, Henning Palner, Søren Steen.

Den 19.september – 11. oktober 2008

Mandag til lørdag kl. 19.30

Kulturcentret Assistens,
Kapelvej 4, 2200 København N

Billetter på Billetnet: 70 15 65 65 eller www.billetnet.dk. Samt ved indgangen én time før forestillingen.

Køb billetten – før skuespillerne ta'r den!

WWW.TEATRETTIDENSTAND.DK

KURSUS I ET LILLE
TYRKISK FISKERLEJE:

d. 5. til d. 12. oktober

Sangkursus med udgangspunkt i metoden "Komplet Sangteknik" udviklet af Cathrine Sadolin

Kurset hedder "Sangteknik og Fortolkning", og der vil blive arbejdet med den enkelte teknik og kunstneriske udtryk. Underviseren er skuespiller og sanger Ole Rasmus Møller, Autoriseret Komplet Sangteknik underviser

Pris: kursus, ophold og fuld pension
kr. 6000,- (eksklusiv fly ca. kr. 2000,-)

Se www.orsart.dk

Arr: Anni Bjørn, 23294628

Sangundervisning i København - alle niveauer

Undervisningen tager udgangspunkt i dig og din stemme og tilrettelægges ud fra dine forudsætninger og dit behov.

- Personlig fortolkning
- Hjælp v/stemmeproblemer
- Forberedelse til audition

Lise Nees

tlf. 35 38 1000

lisenees.com

40-ÅRS JUBILÆUM

Fredag den 19. september kan Amanda Skouboe Brandenhoff, solfège- og rytmiklærer ved Skuespillerskolen ved Odense Teater, fejre 40 års jubilæum.

Det markeres samme dag med en reception på Odense Teater i foyeren kl. 10.30 – 12.00.

Alle er velkomne.

SOMMERHUS SEJERØBUGT (RØSNÆS) UDLEJES

Nyopført fritidshus på stor gl. grund. 200 m. til strand udlejes på ugebasis. 3 sovevæ., 6 sovepladser, brændeovn, vaskemask., opvaskemask, sauna/spa. 1 ½ times kørsel fra Kbh.

Pris 4.500 kr. pr. uge ekskl. forbrug.

Søren Thomsen. Telefon: 26 83 47 13

SUPER LÆKKER ANDELSLEJLIGHED SÆLGES!!

København S: 4 vær., 109 m², kr. 1.473.000 inkl. forbedringer.

Månedlig ydelse kr. 4270 inkl. varme og TV.

Se billeder på - <http://picasaweb.google.com/AndersValentinus/Tingvej303Tv2300KBnhavnS>

Kontakt Anders Valentinus Dam. Telefon: 28 11 08 80

LEJLIGHED I SPANIEN

Lejlighed til leje i Spanien (Almuñécar, 80 km øst for Málaga) i perioden 15. december 2008 til 15. april 2009. 2 værelser m. 4 sovepladser, køkken, bad, stor altan lige ud til Middelhavet. 1.000 kr. pr. uge (Påskan dog 2.000 kr.) plus 3 Euro pr. dag for gas/lys.

Henvendelse: Grethe Mogensen 32 53 92 16/20 16 98 97
eller e-mail: grethemogensen@mail.dk

LEJLIGHED SØGES!

Jeg leder efter en andelslejlighed på min. 2 værelser i København K, V, Ø, N, NV, S, Valby eller Frederiksberg. Den må koste max 850.000 kr. i andel og max 3500 kr. mdr. i husleje. Hvis den findes derude, så send den endelig videre til mig...!

Hilsen, Lykke Sand Michelsen
Tlf.: 2277 2316, mail: lykke_sand@hotmail.com

SOMMERHUS NÆR SKAGEN UDLEJES

Totalrenoveret husmandssted på 124 m², ligger ud til åbne marker og 2 km fra vandet udlejes på ugebasis. Brændeovne / vaskemaskine og tørretumbler. Pris kr. 3.000,- pr. uge inkl. forbrug.

Henvendelse: Torben Sekov, Tel. 40 11 60 46

BERLINER LEJLIGHED

Udlejes: Lys 4. sals lejlighed på 50 m², lige midt i centrum af Kreuzberg 36. Indeholder: 2 vær, spisekøkken, karbad og vaskemaskine. Udlejes billigt i kortere eller længere perioder.

Henvendelse: Rasmus Munch TLF. 28 93 96 60 / munch.rasmus@gmail.com

AUDITION**SOUND OF MUSIC**

Fredericia Teater søger professionelle skuespillere og sangere til dets opførelse af musicalen Sound of Music.

Hovedrollerne som Maria, kaptajn von Trapp, Abbedissen og Max Detweiler er besat.

Forestillingens sange fremføres på dansk.

Der bliver dobbelt børnehold (2 x 7 børn i alderen 5-17 år) med prøveplan, der så vidt, det er muligt, vil tage højde for skolearbejde.

Spilleperioden er 19. februar til 19. april 2009 (påskan fri) med ca. 1 uges spilleperiode i Fredericia og øvrige på landsturné. Prøveperiode fra 5. januar-18. februar, 6 dage om ugen.

Instruktør/assistent:
Staffan Götestam
og Jens Frausing.

Koreograf:
Hans-Christian Leonhard.

Musikalsk arrangement:
Anders Berglund.

Kapelmester:
Christian Baltzer.

**Audition afholdes
den 3.-4. og 5. oktober
2008 i Fredericia.**

Tilmelding:
www.fredericiateater.dk
senest 15. september.

**FREDERICIA
TEATER**

- Musicalens danske Scene

Prinsessegade 29
7000 Fredericia

MAGASINET SCENELIV

Udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 10 gange årligt.
Oplag: 3300 eks. - Abonnement: 375 kr. p.a.

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund, Sankt Knuds Vej 26, 1903 Frederiksberg C.
Telefon: 33 24 22 00 / Fax: 33 24 81 59
man.-fre. 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk
Artikler, læserbreve o.lign. sendes til:
pmm@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard,
Henrik Petersen (ansv.).
Tryk: Print Division.
Design: bilgravbilgrav.

ANNONCEPRISER & FORMATER (b x h. mm):

Helsides annonce	(170 x 270)	kr. 8.000
2/3 sides annonce	(170 x 192)	kr. 5.500
Top-annonce	(170 x 60)	kr. 1.500
VISITKORT-annonce	(112 x 30)	kr. 500

Medlemsannoncer – max. 350 tegn incl.
mellemrum (sommerhus o.lign.): kr. 200,-.

Annoncemateriale skal afleveres reproklart, digitalt på
CD eller mail i pdf-format.

Alle priser tillægges moms og evt. farvetillæg.

Særlige annonceønsker:

Kontakt Tine Fangel - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE 2006/07

Henrik Petersen (formand)	44 44 99 24
Julie Carlsen	40 29 58 83
Peder Dahlggaard	66 14 50 85
Christian Damsgaard	38 33 88 20
Ane Marie Fjelstrup	35 42 48 17
Rasmus Hammerich	40 71 29 87
Lars Hunniche	35 43 90 95
Joen Højerslev (suppleant)	32 55 93 99
Katja Elgaard Holm	26 14 41 18
Ann Eleonora Jørgensen	33 79 02 25
Laura Kold	51 92 11 04
Henrik Jandorf	30 23 44 32
Lars Lippert	21 48 06 12
Johannes Mannov	36 34 15 56
Ina-Miriam Rosenbaum	33 14 20 47
Jacob Stage	38 10 83 85

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Henrik Petersen
Direktør: Mikael Waldorff
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Bogholder: Lis Jespersen
Regnskabsfører: Heidi Holm Madsen
Juridiske konsulenter: Maj Hagstrøm og
Nanna Klingsholm (orlov)
Forbundsjurister: Berit Lassen og
Magnus Homann Poulsen
Social Konsulent: Nanna Møller
Kursus- og Legatsekretær: Hanne Arlund
Sekretær for formand og direktør: Tine Fangel
Omstilling/Sekretær: Sophie Hovdekor

FILMEX' SEKRETARIAT

Forretningsfører: Sven Kromann-Rasmussen
Sekretærer: Jette Rydder, Kristine Staffeldt og
Sengül Kaya

DEADLINE SCENELIV SEPTEMBER: 2. SEPTEMBER

TENDENSER I DANSK FILM

LAVBUDGET ELLER 'HIGH END' FILM? OG HVAD MED DEM LIGE MIDT IMELLEM? HVOR BEVÆGER DANSK FILMPRODUKTIONS SIG HEN I DE KOMMENDE ÅR, OG HVAD BETYDER DET FOR SKUESPILLERNE OG INSTRUKTØRERNE? DET KIGGER SCENELIV PÅ I SEPTEMBER.

SEX I KULISSEN

Ekstra Bladet benyttede sommeren til at bringe en række artikler om skuespillerliv, som avisen nu ser det. Emnerne var bl.a. dagpengestrømninger og de problemer, det giver vores fag, sexchikane, spiseforstyrrelser og hvem er "hottest" i dansk scenekunst.

Artiklerne byggede på den undersøgelse, som avisen før sommeren sendte ud til hovedparten af DSF's medlemmer via e-mail, og som 600 valgte at svare på.

At scenekunstnerne er dybt frustrerede over dagpengereglerne i øjeblikket, og at de føler sig presset ud af deres eget fag, kan ikke komme bag på nogen i vores egen branche – men vel snart heller ikke i omverdenen. Men det var bestemt på sin plads at få sat fokus på det igen.

Mere overraskende – for mig i hvert fald – var det, at 13 procent af de kvindelige skuespillere, der har svaret Ekstra Bladet, siger, at de har været udsat for pres for at give seksuelle ydelser til tidligere eller nuværende ledere i branchen. De konkrete tal er, at 33 ud af 238 kvinder svarer, at de har været udsat for pres. Ingen mænd synes at have haft problemet.

I de år, jeg har været formand og arbejdet i bestyrelsen kan jeg kun huske ganske få henvendelser omkring krav fra ledere om seksuelle ydelser. Men det betyder jo ikke, at problemet ikke eksisterer.

Der kan være flere årsager til, at man ikke ringer til sit fagforbund i den situation. Der er ingen tvivl om, at det kan være svært at tale om, fordi man er bange for blandt arbejdsgivere og kolleger at blive stemplet som besværlige at arbejde sammen med. Samtidig frygter nogle måske også, at hvis de ringer til DSF og fortæller om det, så står de i retten næste dag i al offentlighed. Endelig er der måske også dem, der tænker, at "sådan må det bare være" i en branche, hvor man med 'prolongationssofaen' oven i købet har et fast udtryk for det.

Vi kommer meget tæt på hinanden i dette fag – både i psykisk og fysisk forstand. På mange måder er omgangsformen

mere "nøgen", åben og direkte end i de fleste andre brancher. Derfor er grænserne i vores fag måske også mere udflydende end hos revisorer, ingeniører eller læger. Men det ændrer ikke på, at det aldrig er i orden for en leder at udnytte sin magt på denne måde i forhold til de skuespillere, han og hun har ansat eller har tænkt sig at ansætte.

Ekstra Bladets undersøgelse og dækning peger på, at her kan der være et problem, som DSF må tage alvorligt. Inden vi i bestyrelsen beslutter, hvordan det præcis skal foregå, er vi dog selv nødt til at undersøge omfanget og karakteren nærmere. Derfor vil jeg opfordre alle, der kommer ud for episoder, som de mener falder inden for det her område, om at kontakte mig eller et andet medlem af bestyrelsen. Der er ingen tvivl om, at de – formentlig ganske få – arbejdsgivere, der benytter sig af disse metoder, vil have det sværere, jo mere kendskab, der er til tingene. Åbenhed er nødvendig. Det er offentlighed ikke nødvendigvis. Men – snak med hinanden og sørg for at bestyrelsen får kendskab til historierne.

Netop fordi det er så svært at tale om, kan omfanget være større end vi tror – og hvis vi ikke taler sammen, bliver det i hvert fald aldrig anderledes. ■

*Henrik Petersen,
formand for Dansk Skuespillerforbund*

Vi ønsker alle en rigtig god sommer

– og glæder os til at byde
jer velkommen i det nye
Taastrup Teater i 2009!

Taastrup Teater gennemgår en omfattende
renovering i løbet af sæson 2008/2009

COBE-arkitekter genskaber teatersal, café og publikums-
foyer i en banebrydende æstetik, der ophæver skellet mellem
det lokale og det globale, mellem inde og ude – mellem
dem og os.

**Velkommen igen i september 2009, når det nye teater
åbner med en verdenspremiere.**

TAASTRUP TEATER · KJELD ABELLS PLADS · 2630 TAASTRUP · www.taastrupteater.dk

UDGIVERADRESSERET
MASKINEL MAGASINPOST

POST
PP DANMARK

taastrupteater.dk

RETURNERES VED VARIG ADRESSEÆNDRING

SCENELIV 42573
DANSK SKUESPILLERFORBUND,
SANKT KNUDS VEJ 26, 1903 FREDERIKSBERG C
ISSN: 1902-5076